

Держава змушена поступово посилювати заходи щодо підтримки малого бізнесу, адже саме малий бізнес, з його обмеженими людськими і грошовими ресурсами, є найкращим місцем роботи дистанційних співробітників. Оренда приміщення та оплата місцевих провідних фахівців серйозно позначиться на бюджеті фірми, яка тільки починає свою діяльність. Наймання працівників з віддалених регіонів допоможе, з одного боку, вирішити проблему безробіття в провінції, з іншого – заощадити на зарплаті. До того ж робота на дому допоможе державі вирішити цілий ряд екологічних і транспортних проблем.

Перелік посилань:

1. *Телеробота [Електронний ресурс]* – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Касатонова І.А. *Телеробота як підтримка для підвищення зайнятості економічно активного населення* / І.А. Касатонова // *Україна: аспекти праці: наук.-екон. та суспіл.-політич. журн.* – № 6. – Київ, 2015. – С. 26-31.

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

А.А. Колеганова, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Л.М. Баценко, канд. екон. наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

Людство живе в епоху глобальних змін, які за своєю масштабністю та можливих наслідків перевершують і ті, що відбулися в результаті другої індустріальної революції в середині XIX століття, і ті, які були породжені Великою економічною депресією і Другою світовою війною. «При цьому все більш очевидним стає зростання значення соціальних наслідків цих процесів і все частіше звучить думка про те, що саме соціальні проблеми будуть визначати вигляд нового століття» [1, с. 7]. На сучасному етапі розвитку України спостерігаються кризові явища в політиці, економіці, соціально-гуманітарній сфері. Подібна тенденція проявляється й у демографічній ситуації країни.

Метою нашого дослідження є розгляд демографічного стану України як соціальної проблеми в умовах глобалізаційного світу, виявлення загроз та шляхів їх подолання.

Різні аспекти соціальної проблематики глобального характеру досліджені в працях зарубіжних (Г.С. Беккер, Л. Хансен, Е. Денісон, А. Сен, Т. Шульц та інші) та українських (В. Тропіна, Т. Боголіб, А. Чухно, І. Гнибіденко, Л. Черенько та інші) учених.

В кінці XX ст. рушійною силою економічного розвитку та національного багатства була визнана людина, людський потенціал. Традиційна ринкова мотивація доповнюється новими цілями, що обумовлено сучасними світовими процесами і стрімкою глобалізацією розвитку. Існують багато соціальних проблем, які є впливовими на суспільство. Сучасна соціологічна наука представляє 33 основні соціальні проблеми (зростання непрацездатної частини населення; істотне збільшення витрат на соціальний захист населення, погіршення здоров'я нації, збільшення міграційних процесів тощо), але, на нашу думку, найбільш домінуючими та визначаючими соціальну політику в багатьох країнах і в Україні, в тому числі, є наступні: зниження народжуваності та підвищення рівня смертності, яким присвяtimo дану публікацію.

Зниження народжуваності – демографічна тенденція, проте для багатьох країн світу її наслідки стали справжньою проблемою і викликають серйозну тривогу, що пов'язано не тільки зі зменшенням чисельності населення, а й зі нестачею робочої сили, що негативно відбивається на економічному зростанні. Особливо серйозним є зниження темпів зростання населення в європейських країнах, що, за словами відомого американського вченого Пітера Друкера, «є абсолютно безпрецедентним у світовій історії». «У Західній і Центральній Європі, в Японії коефіцієнт народжуваності давно вже впав нижче межі, необхідного для простого відтворення населення», – констатує вчений [3, с. 60].

Чисельність населення за оцінками Державної служби статистики України станом на 1 січня 2018 року склала 42 млн. 386 тис. 403 особи [4]. У рейтингу народжуваності серед 226 країн Україна знаходиться на 186 місці, а це є дуже низьким показником (на 2000 жителів народжується 21 дитина). За показником рівня смертності (на 2000 жителів 29 осіб) Україна займає 3 місце серед європейських країн та 4 місце в загальносвітовому рейтингу [5].

Порівнявши показники таблиці 1, можна зробити висновок, що смертність в нашій країні значно перевищує народжуваність. Демографічна ситуація в Україні є критичною. Демографи стурбовані тим, що кількість працездатного населення зменшується, враховуючи щорічне зниження народжуваності протягом тривалого періоду.

Основні демографічні показники України за 2015-2017 роки

	2015	2016	2017	Відхилення (+/-) 2017 від 2015	Відхилення (+/-) 2017 від 2016
Кількість народжених	411 783	397 039	363 987	-47 796	-33 052
Кількість померлих	594 795	583 631	574 123	-20 672	-9 508
Природний приріст, скорочення (-)	-183 012	-186 592	-210 136	-27 124	-23 544

Джерело: [6]

Головними причинами цього явища (зниження показника народжуваності і збільшення показника смертності) є: скорочення тривалості життя і загальне старіння населення, низькоякісне медичне обслуговування, дитяча та материнська смертність, проблеми екології, соціально-психологічний дискомфорт, соціально-економічна криза, високий рівень травматизму серед працюючих тощо. Названі тенденції вплинули на кількісно-якісний склад трудового потенціалу, продуктивність суспільної праці.

На наш погляд, в найближчі 2-3 роки слід очікувати зниження народжуваності не тільки через війну на території України, погіршення економічного, соціального, політичного становища, але і суттєвого зниження соціальної допомоги населенню. На сьогоднішній день розмір допомоги при народженні першої дитини збільшився на 10320 грн і становив 41280 грн. Однак сума виплат не буде залежати від того, якою за рахунком народилася дитина, першою, другою, третьою і т. д. Державою встановлено фіксований розмір допомоги – 41280 грн. Відразу після народження дитини сім'я отримує суму в розмірі 10320 гривень. Іншу частину допомоги (30960 гривень) родина отримуватиме протягом 36 місяців по 860 гривень щомісяця. Також варто звернути увагу на затверджений прожитковий мінімум для дітей до 6 років у 2018 році: з 1 січня по 30 червня – 1492 грн, з 1 липня по 30 листопада – 1559 грн, з 1 по 31 грудня – 1626 грн [7]. З цього виходить, що щомісячна допомога в сумі 860 гривень менше, ніж прожитковий мінімум. Логічно було б зрівняти розмір щомісячної допомоги до прожиткового мінімуму для дитини.

Підсумовуючи зазначимо, що збільшення народжуваності і зниження рівня смертності – одні з головних джерел поліпшення демографічної ситуації. Стимулом цього повинні стати фактори, які будуть зводиться до матеріального та соціального благополуччя, а саме: зниження дитячої і материнської смертності, підвищення медичного обслуговування, посилення охорони та оплати праці, зниженні виробничого та побутового травматизму, досить висока матеріальна допомога при народженні дитини, а також економічна підтримка одиноких батьків, забезпечення житлом молодих і багатодітних сімей та погашення відсотків за житловим кредитом для сімей з двома і більше дітьми, поліпшення побутових умов і впровадження здорового способу життя, створення широкої мережі державних та недержавних служб соціальної допомоги, впровадження національних стандартів медичного і соціального захисту дітей, наявність дошкільних установ і т. д. Держава повинна сконцентрувати свою увагу не лише на кількісних, а й на якісних параметрах демографічного відтворення. Необхідно прикласти багато зусиль на вирішення поточних і стратегічних завдань, що в результаті стане вагомим вкладом для переходу до режиму відтворення населення та підвищення тривалості його повноцінного активного життя.

Перелік посилань:

1. Соціальна Європа в XXI столітті / Під ред. М. В. Каргаловой. – М.: Видавництво «Весь мир», 2011. – 528 с.
2. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 № 1169-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1169-18>
3. Друкер Пітер. Менеджмент. Виклики XXI століття. / Пітер Друкер; переклад з англ. Наталії Макарової – М.: Манн, Іванов і Фербер, 2012. – 256 с.
4. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2018 року та середня чисельність у 2017 році. Укрстат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/ds/kn/kn_u/kn1217_u.html
5. Населення України 2017-2018: кількість, густина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yavahitna.com.ua/2017/09/08/naselennya-ukra%a1%97ni-2017-2018-kilkist-gustota/>
6. Демографічна ситуація в Україні. Укрстат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Про державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 №2246-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>